

Inbreng van Martin van Rooijen (50PLUS) bij het debat over het Belastingplan 2019 met Wopke Hoekstra, minister van Financiën, en Menno Snel, staatssecretaris van Financiën.

Voorzitter,

Vandaag spreek ik over de fiscale puinhopen van kabinetten Rutte.

- **De puin hoop van de belastingdienst zélf**
- **De puin hoop van de uit de hand gelopen belastinguitgaven**
- **De puin hoop van opbouw, afbouw en schijntarieven**
- **De puin hoop van een nivellering voor hardwerkend Nederland**
- **De puin hoop van fiscale discriminatie, met name van ouderen en gepensioneerden**
- **De puin hoop van partijen die van koopkracht een sluitpost hebben gemaakt**
- **De puin hoop van het afknippen van de woningbouw terwijl er woningnood is**

Ik zou er een boek over kunnen schrijven. Ik moet alleen nog even goed nadenken over de titel.

Alvorens ik verder inga op het Belastingplan 2019 wil ik nog een keer ingaan op de definitie van lastenverlichting of lastenmutaties. Uit de MEV-bijlage blijkt dat er voor burgers in 2019 een lastenstijging is van 800 miljoen. Volgens het Ministerie van Financiën is het ongeveer 100 miljoen. Bij de algemene beschouwingen heb ik dit uitgebreid aan de kaak gesteld, waar de heer Wilders mij nog volmondig bijviel. Minister Hoekstra had er geen goed antwoord op. De staatssecretaris heeft afgelopen vrijdag toegezegd dat Financiën met het Planbureau gaat overleggen of en hoe dit verschil verkleind kan worden. Want het is onnavolgbaar geworden, voorzitter. Het kabinet schernt met lastenverlichting van 6 miljard, maar tegelijkertijd geeft hetzelfde kabinet toe dat het slechts 36 miljoen euro is. Toen het regeerakkoord uitkwam, was die kritiek er ook al meteen. Het was

geen lastenverlichting maar slechts een grote schuif in de tijd. Maar die kritiek van het eerste uur is ook weer verstomd en nu doen velen alsof het nieuws is. Maar dat is het helemaal niet. Klopt de analyse dat het houdbaarheidssaldo volgens sommige partijen geen nieuwe lastenverlichting toeliet, vraag ik de minister, of was er een andere doorslaggevende reden om de staande lastenverlichting te recyclen? Ik vind het namelijk nogal wat om lastenverlichting vandaag af te laten hangen van gebeurtenissen in het basispad in 2050 of 2060. Zo kan je toch geen land besturen?

Voorzitter, ik kom natuurlijk ook nog heel even terug op de dividendbelasting, maar ik zal het heel kort houden. 50PLUS heeft vragen gesteld over de criteria bedoeld in de notitie “verzamelwetgeving”. In de antwoorden bij de Nota naar aanleiding van het verslag heeft het kabinet het volgende antwoord gegeven, ik citeer: “een verzamelwet dient aan een aantal criteria te voldoen. De verschillende onderdelen dienen inhoudelijke samenhang te hebben en niet van een omvang en complexiteit te zijn die een afzonderlijk wetsvoorstel rechtvaardigen. En het dient niet op voorhand de verwachting te zijn dat één van de onderdelen dermate politiek omstreden is dat een zorgvuldige parlementaire behandeling van andere onderdelen in het geding komt”.

Dit strookt natuurlijk ook helemaal met de veelbesproken motie Hoekstra. We zullen nooit weten of de Eerste Kamer op basis van de daar aanvaardde motie Hoekstra het hele wetsontwerp zou hebben verworpen. Maar kunnen we hier vandaag niet afspreken dat we dit op deze manier nooit meer zo zullen doen?

Voorzitter, vandaag behandelen we 8 wetsvoorstellen inclusief Atad 1. Eigenlijk is het gekkenwerk, zeker als je bedenkt dat we het hele riedeltje twee keer hebben gedaan met een hele serie nota's van wijziging. Het kabinet had dik een jaar nodig om het voorstel om de dividendbelasting af te schaffen in te trekken. Eigenlijk kwamen we vooral daardoor in tijdnood. Een enorme verspilling van energie,

waarbij Rutte het ook van zijn eigen achterban flink voor de kiezen heeft gekregen. Maar niet genoeg. Dus we zullen het ook vandaag weer noemen, bespreken, oprakelen en inwrijven. Want het was een politieke en economische vergissing van enorme proporties. Het is in een democratie naar mijn mening toch veel beter als de liefdesbaby van een politicus ook gewoon in het verkiezingsprogramma wordt opgenomen. Heel Nederland heeft nu een onwelriekende bijsmaak gekregen van corporatisme. Van machtige multinationals die de politiek de les lezen. Dat is ook waarom de oppositie erop blijft terugkomen.

Maar daarnaast heeft Rutte nog tal van andere huzarenstukjes op zijn naam die in 2018 nauwelijks nog het daglicht kunnen verdragen. Een nivelleringsoperatie van ongekeerde omvang. Marnix van Rij becijferde al dat het gaat om ongeveer 15 miljard euro voor de hardwerkende Nederlander. Een genadeloze afstraffing voor iedereen die net met zijn of haar hoofd boven het modale maaiveld uitsteekt. Maar eerlijk is eerlijk, de nivellering begint al bij een inkomen van net iets meer dan 20.000. Vanaf dat punt worden de huurtoeslag, de zorgtoeslag en de algemene heffingskorting afgebouwd. Minimumloon en modaal houden daardoor netto bijna evenveel over. Rutte zegt wel dat je jezelf omhoog moet vechten, maar op deze arbeidsmarkt en met dit fiscale stelsel schiet het netto totaal niet op voor de mensen met middeninkomens. Dan wordt jezelf “omhoog vechten” een demotiverende en welhaast onmogelijke opgave. Werken wordt tussen minimumloon en modaal fiscaal flink gestimuleerd, maar jezelf ontwikkelen niet. Deelt de minister deze mening, en zo nee: waarom niet?

Schijntarieven

Iets verderop in het inkomensgebouw komt daar ook nog de steeds snellere afbouw van de arbeidskorting bij. Het feit dat de eerste belastingschijf volgend jaar op 37% staat betekent inmiddels voor de gewone burger helemaal niets meer. De op- en afbouwtrajecten van

kortingen hebben van onze belastingtarieven, schijntarieven gemaakt. En wanneer houdt het op voorzitter, met deze ongebreidelde belastingexperimenten en fiscale discriminaties? De Belastingdienst loopt op z'n laatste benen en de brede Nederlandse middenklasse voelt haarfijn aan dat ze onder Rutte heel zwaar zijn genivelleerd. Je kunt het wel verstoppen achter fiscale trucage, maar daarmee gaat het niet weg. En dit raakt iedereen, niet alleen ouderen. Maar ik heb eerder dit jaar al wel eens een lijstje met 10 anti-ouderen-maatregelen opgenoemd. Dat waren stuk voor stuk maatregelen in de fiscale sfeer die de mensen niet alleen veel geld hebben gekost, maar die ook allemaal direct of indirect bijdragen aan meer complexiteit en/of meer fiscale discriminatie. Ik noem ze graag nogmaals.

1. Indirecte fiscalisering van de AOW
2. Invoeren van de Bosbelasting
3. Inkomensafhankelijke Zorgpremie
4. De Wet Uniformering Loonbegrip
5. Niet meedelen in het 5-miljard-pakket
6. Afschaffen van de ouderentoeslag
7. Ouderenkorting achterstellen bij arbeidskorting
8. Ouderenkorting extreem snel afbouwen
9. De aflosboete / Afschaffen Wet Hillen
10. Ouderen krijgen slechts de helft van AHK en AK

Vrijwel alle Nederlanders konden in de jaren 80 en 90 nog gewoon hun nettosalaris uitrekenen. Zoveel vrije voet, zoveel tarief en klaar is Kees. Als het je interesseerde dan snapte je het ook. Daar is nu geen enkele sprake meer van. Alleen ingewijden snappen nog iets van dit systeem. Gewone mensen tasten in het duister. Het heeft ook iets spannends, net als de fruitautomaat. Mensen trekken aan de handel en zie zien wel wat eruit komt. Ja, heel spannend, maar ik neem aan dat de minister en de staatssecretaris wel met mij eens zijn dat dit

niet de bedoeling is van een fiscaal stelsel? Het fiscaal stelsel moet mensen immers meenemen en niet om de tuin leiden.

Inkomstenbelasting

De toekomst heeft een lang verleden en dat geldt ook voor onze inkomstenbelasting. Die verkeert in een deerniswekkende toestand. Hoe heeft het zover kunnen komen?

Vooraf:

- De eerste grote stap werd gezet door de hervorming op advies van de commissie Oort
- De tarieven van de premieheffing en belastingheffing werden in elkaar geschoven, waardoor ook het zicht op de druk van elke sector minder zichtbaar werd.
- De belastinghervorming onder Kok 2, uitgevoerd door staatssecretaris Vermeend. De belastingvrije voet werd afgeschaft en vervangen door de algemene heffingskorting.

Rutte I

- De inkomensgrens voor de inkomensafhankelijke zorgpremie IAB wordt met 50% verhoogd: van 35.000 naar ruim 50.000. Werkgever betaalt die premie voor werknemer en dat was belast loon voor werknemer. Gepensioneerden en ZZP'ers betalen die premie zelf. Voor middengroepen een lastenverzwaring van maximaal 1000 euro in één klap.

Rutte II

- De aftrek van de hypotheekrente zou geleidelijk tegen een steeds lager tarief plaatsvinden over een periode van 28 jaar naar 37% in 2042. Dit was een zeer principiële inbreuk op het draagkrachtbeginsel: inkomen is een saldobegrip: inkomsten en aftrekbate posten moeten tegen hetzelfde tarief plaatsvinden.
- In het regeerakkoord van Rutte en Samson werd een nieuwe inkomensafhankelijke zorgpremie ingevoerd die iedereen zelf

moest betalen en met veel hogere inkomensgrens dan de 50.000 euro van de IAB. Extra zware nivellering, dus dat betekende dat er TWEE inkomensafhankelijke zorgpremies zouden komen. Een blunder van jewelste: de tweede had duidelijk het karakter van een extra belasting. Onder druk van Wiegel en mij werd deze nieuwe zorgpremie binnen een week van tafel geveegd door de VVD.

Rutte III

- Op vragen van 50PLUS heeft de staatssecretaris vorige week geantwoord dat er in dit kabinet, dus in Rutte III, voor 3,6 miljard aan nivellering plaatsvindt op basis van slechts vier maatregelen, die al beginnen te bijten vanaf 36.000. -> Afbouw arbeidskorting. Bevroren inkomensgrens toptarief (2) (de sneltax). Aftrekposten tegen lager tarief (3).
- In 2023 is de lastenverzwaring bij beperking aftrek eigen woning alweer gestegen tot 631 mln. Dus het blijft hier ook niet bij. Mensen komen 9.000 euro eerder in het toptarief terecht!

In een opinieartikel heb ik nog eens betoogd dat de zorgpremie niet mag worden gebruikt als instrument van nivellering. Daar is de inkomstenbelasting voor met progressief tarief. Maar ook het verhogen van tarieven vond men te opvallend, dus loste men het probleem toen op met de afbouw van heffingskortingen. Zoals ik net ook al zei: je kunt het verstoppen achter fiscale trucage maar daarmee gaat het niet weg. De VVD betaalde een zeer hoge prijs aan de PvdA, wat de VVD daarvoor terugkreeg was een begrotingsconsolidatie die veel te snel en veel te hard was.

De VVD beloofde in drie opeenvolgende verkiezingsprogramma's in 2010, 2012 en 2017 in totaal voor bijna 30 miljard aan "lastenverlichting voor de burger". Maar de burger kreeg het tegenovergestelde. Grote pakketten met lastenverzwaringen, nivelleringen en bezuinigingen. Dat kregen we voor de kiezen. Het is

deze premier ook al vaak verweten. Maar in plaats van dat hij zijn derde kabinetsperiode met beide handen aangrijpt om datgene wat hij steeds belooft in zijn programma ook alsnog te gaan leveren, doet hij wéér het tegenovergestelde. Het politieke kapitaal van de VVD werd namelijk vooral geïnvesteerd in een lastenverlichting voor de ex-werkgever van onze premier. Die niet in het VVD-programma stond. Ik begrijp best dat je een keer iets wil doen wat niet in je programma staat, maar toch niet als je daarvoor je primaire belofte aan je kiezers voor de derde keer op rij moet laten varen? Want laten we eerlijk zijn, de grote lastenverlichting van Rutte III is er ook niet gekomen. Het is slechts naar voren gehaald. Dit wordt ook bewezen door het getal van structurele lastenverlichting. Het kabinet geeft dit getal zelf toe en het staat op 36 miljoen. Oftewel 0,005% van het BBP.

Maar het afschaffen van de belasting op dividenden werd niet slechts naar voren gehaald hoor. Daar was wel gewoon nieuw geld voor beschikbaar. Met name daar zit de pijn voor deze premier. Stelt u zich dat 50PLUS de AOW-leeftijd niet zou verlagen maar verhogen als wij in het kabinet zouden komen. De wereld zou te klein zijn en wij geen knip voor de neus waard. En ik overdrijf toch niet als ik zeg dat lastenverlichting voor de VVD een speerpunt is zoals de AOW-leeftijd dat voor ons is!

Met andere woorden voorzitter: Geen belastinghervorming maar wel voortgaande belastingmisvorming. Zeer beperkt werkgelegenheidseffect. Iedereen voelt wel aan dat de stimulerende werking van specifieke heffingskortingen wel zo'n beetje is uitgeput. Maar we blijven er bakken met geld tegenaan smijten. De grote partijen, de VVD voorop, moeten af van hun kortingenfetisjisme. Het verhogen van de arbeidskorting en de IACK is geen generieke lastenverlichting. Verhogen en sneller afbouwen al helemaal niet. Dat is het micro managen van inkomens en dat past gewoon niet bij de VVD en ook niet bij het CDA. Maar toch zijn ze er kampioen in

geworden. Heffingskortingen zijn in sommige opzichten zelfs helemaal geen lastenverlichting maar loonsubsidies, waarvoor de rest van Nederland veel hogere tarieven moet betalen. Alleen al de arbeidskorting van 20 miljard staat gelijk aan 5% extra inkomstenbelasting voor de rest van Nederland.

Bij het Belastingplan 2017 heeft het kabinet geantwoord dat mensen met een inkomen tussen 50.000 en 75.000 euro de vorige kabinetsperiode aanzienlijk meer belasting zijn gaan betalen ten gunste van lagere inkomens. Opgeteld is daardoor een bedrag van 15 miljard euro overgeheveld. Dat zijn dus de hardwerkende Nederlanders waar de VVD het steeds over heeft. Ook de gepensioneerden met dat inkomen hebben fors meebetaald.

Wet Uniformering Loonbegrip

Een extra klap werd uitgedeeld aan de gepensioneerden door de invoering van de zogenaamde WUL: Wet Uniformering Loonbegrip. Voor werknemers werd de belastbaarheid van de door de werkgever betaalde zorgpremie afgeschaft. Tegenover dit belastingvoordeel voor werknemers werd het tarief van de eerste schijf voor iedereen met 4% verhoogd tot 19%. Maar voor gepensioneerden gold het ondenkbare: Zij kregen wel het zuur, maar niets van het zoet. “Ga direct naar de fiscale gevangenis, ga niet langs start en u ontvangt geen 20.000 gulden”. De boosheid hierover is nog steeds niet weg kan ik u zeggen.

Dit kabinet zet tegenover de lastenverlichting van 10 miljard (door de invoering van twee schijven en verhoging van de heffingskortingen) een nivelleringsopbrengst van 4 miljard. Dat heeft het kabinet reeds bevestigd als antwoord op vragen van 50PLUS. En in de vorige kabinetsperiode is de verbetering van het emu-saldo van het Rijk vooral tot stand gekomen door nivellerende lastenverzwaringen en

veel minder door bezuinigingen op uitgaven. Ik neem aan dat de staatssecretaris dat voor de vorm nog wel even wil bevestigen?

In 2021 bedraagt de maximale aftrek voor de algemene heffingskorting 2700 euro en de arbeidskorting van 4000 euro. In totaal 6700 euro. Voor ouderen zijn dit exorbitante bedragen. Als je gepensioneerd bent dan krijg je nog minder dan de helft van dat bedrag.

De arbeidskorting wordt bovendien geïndexeerd met het WML en niet met de tabelcorrectiefactor. Dat kost ontzettend veel geld. Maar het betekent ook dat het bevriezen van de arbeidskorting ontzettend veel dekking oplevert.

Mijn conclusie is dat de Inkomstenbelasting is verworden tot een draak van een systeem, tot een veelkoppig monster. Inkomensbeleid en arbeidsmarkt zijn leidend. Deze nevendoelen van de belastingheffing zijn verworden tot hoofddoelen van het IB-beleid, naast uiteraard het budgettaire aspect. Er zijn twee illusies: maakbaarheid en koopkrachtfetisjisme tot in extremis. Elk jaar bij het Belastingplan draaien aan zoveel mogelijk knoppen om iets te besluiten. Volledig vrij van fiscale uitgangspunten en basisprincipes.

Draagkrachtbeginsel

- Bij een gelijk inkomen hoort een gelijke belasting en premieheffing. Maar in de praktijk is het ongelijk.
- Vroeger was het zo dat naarmate het inkomen hoger was je alleen met een hoger tarief te maken kreeg. Maar die wereld bestaat niet meer. Als nu je inkomen stijgt, dan ontstaat er een totaal nieuwe belastingheffing als gevolg van het afbouwen van kortingen.
- Ook werden tot dusver aftrekposten in mindering gebracht tegen hetzelfde tarief als waartegen de inkomsten werden belast. Maar hier zien we nu dat aftrekposten tegen het laagste tarief worden

verrekenend terwijl de inkomsten tegen het hoge tarief worden belast.

De middenklasse ervaart een marginale druk die kan oplopen tot > 60%.

Drie progressies

Mijn vraag aan de staatssecretaris is of hij in kaart kan brengen — dat zal niet voor volgende week lukken, maar die vragen zijn ook door andere collega's gesteld — of het mogelijk is om, ook voor nieuw beleid, het volgende veel beter in beeld te krijgen. Wat zijn de officiële progressieve tarieven, dadelijk twee? Wat zijn de effecten van de afbouw van kortingen, met name van de arbeidskorting? Wat zijn de effecten van de toeslagen, die uiteraard ook inkomensafhankelijk snel dalen? Kunnen we die drie systemen in één overzicht en in één onderzoek brengen? Misschien is een interactief model een goed idee? Behoort dat tot de mogelijkheden? Je weet dan voor nieuw beleid wat de gevolgen zijn als je aan een van die drie knoppen draait. Je kunt niet zeggen "als je iets aan de schijftarieven doet, is dat prima" als je niet precies weet wat er vervolgens bij de kortingen en bij de toeslagen aan veranderingen plaatsvindt, die daartegenin kunnen werken of die zelfs in negatieve zin kunnen overcompenseren.

Is eerherstel van de IB nog mogelijk?

Het voert te ver om hier nu op in te gaan. Maar overweeg alles en behoud het goede.

En daar voeg ik nog aan toe: herstel het oude goede.

Het tarief van de eerste schijf is veel te hoog: 38% en het toptarief moet niet beginnen bij 2 maal modaal: het salaris van de backbone van onze samenleving in publieke en private sector.

De puzzel is te complex om even te zeggen hoe het precies moet. Maar ik heb een paar uitgangspunten voor de aankomende stelseldiscussie:

1. Een hoog belastingvrij inkomen dat voor iedereen geldt, dus echt algemeen.
2. Een laag tarief voor de eerste schijf, wellicht met een kleine arbeidskostenregeling. En aparte tarieven voor de middengroep en de hogere inkomens.
3. Geen inkomensafhankelijke fiscale regelingen.
4. Premie volksverzekeringen zonder aftrek kortingen.
5. Verklein het verschil in lastendruk tussen werknemers en zelfstandigen.
6. Behoud de AOW als volksverzekering; geen fiscalisering van de AOW.

Tegenbegroting & Amendementen 50PLUS

Voorzitter, politiek is een kwestie van kiezen. En dat is precies wat onze 50PLUS fractie ook doet in haar Tegenbegroting 2019. In deze tegenbegroting staan acht topprioriteiten voor 2019, inclusief dekking. Dat was heus niet het complete 50PLUS-verkiezingsprogramma, was het maar waar. Een Tegenbegroting gaat slechts over enkele aanpassingen voor een jaar. We hebben onze keuzes dus beperkt. We willen niet meer beloven dan wat we ook waar kunnen maken. Dat is een opgelegde discipline waaraan wat mij betreft iedereen in dit huis zich zou moeten houden, of je nu wel of geen fan bent van het Centraal Planbureau. Rekenen kunnen ze echt

wel en elke zichzelf respecterende politieke partij moet het aandurven om zo nu en dan ook anderen eens naar haar plannen te laten kijken. Voor het overnemen van onze hele begroting was helaas geen steun van het kabinet, maar aan de andere kant: ik heb nog nooit meegemaakt dat een grote fractie, de SP in dit geval, bereid is om de Tegenbegroting van een kleine fractie geheel over te nemen. Dus dat was een goed begin. We borduren daar op voort door het meest noodzakelijke en het meest kansrijke deel van onze Tegenbegroting om te zetten in amendementen. We kunnen het beleid van het kabinet nog bijsturen. Het mag dan wel een puinhoop zijn, de hoop op beter beleid is nog niet vervlogen.

De plannen in de Tegenbegroting van 50PLUS leiden ertoe dat het overschot van het Rijk volgend jaar bijna 1 miljard kleiner wordt vergeleken met de plannen van het kabinet. Voor onze amendementen geldt ongeveer hetzelfde, mits ze alle drie worden aangenomen.

1. Het bevriezen van de AOW-leeftijd op 66 jaar
 - a. Dekking komt uit het niet verlagen van de winstbelasting
 - b. Een groot sociaal dividend i.p.v. grote sociale onrust!

Het CPB heeft ons meegedeeld dat een verlaging van de AOW-leeftijd naar 65 jaar technisch niet meer haalbaar was voor 2019. Dat hebben wij geaccepteerd. Dan verlagen we de AOW-leeftijd een jaar later pas naar 65. Maar voor de rest van de Kamer is het ook een kans. Als u de AOW-leeftijd niet wilt verlagen naar 65 maar u wilt hem wél bevriezen op 66, dan is ons amendement uw beste kans. Op onze website geven wij ook een doorkijkje naar de financiële lange termijneffecten van deze maatregel en wij zien geen enkele reden om er vanaf te zien. AOW op 65 jaar is mogelijk en betaalbaar. Het is een kwestie van kiezen. Dat is de politieke keuze van 50PLUS.

2. Het verhogen van het minimumloon en de AOW-uitkering met 3% extra
 - a. Dekking komt uit afschaffen Primark-subsidie en de expatsubsidie
 - b. Minder subsidies maar hogere lonen en uitkeringen

Het verhogen van het wettelijk minimumloon met 3% extra werkt automatisch ook door op alle AOW-uitkeringen en op het sociaal minimum. Zoals ik aan het begin al betoogde: We moeten stoppen met het extreme opjagen van kortingen en toeslagen. En daar begin je mee door minimumloon en AOW extra te verhogen. Als de basisvoorzieningen beter zijn, dan heb je ook veel minder toeters en bellen nodig. Er zijn overigens nog twee andere zwaarwegende redenen voor andere fracties om voor dit amendement te stemmen. Ten eerste het aanjagen van de loonontwikkeling en ten tweede het aanpakken van de verzilveringsproblematiek. Over dat laatste zijn de meest recente cijfers schokkend. Maar liefst 4,5 miljard aan heffingskortingen kan niet worden verzilverd omdat het inkomen daarvoor te laag is. Relatief gezien worden weer vooral de ouderen getroffen, want bij de ouderenkorting gaat het over 814.000 huishoudens, maar liefst 30% van het totaal aantal ouderen dat recht heeft op de korting. Als de uitkeringen te laag zijn om een korting te ontvangen waar je recht op hebt, dan weet je dat het systeem van heffingskortingen steeds minder klopt.

3. Het afschaffen van de belasting op leidingwater
 - a. Dekking komt uit een kleiner overschot
 - b. De BTW-verhoging smeekt om extra compensatie!

50PLUS beseft dat het terugdraaien van de tariefsverlaging en de BTW-verhoging van het kabinet misschien populair is in bepaalde kringen; het is niet goed voor de burgers van dit land. Wij laten deze plannen van het kabinet dan ook in stand maar we vragen wel om extra generieke compensatie. Boter bij de vis! Het is voor ons

namelijk onverteerbaar dat kraanwater duurder wordt en we vinden ook de risico's van de BTW-verhoging voor lage inkomens nog te groot. Vandaar dat wij een einde willen maken aan een degressieve belasting. En dat is de BOL.

Belastingdienst

De Belastingdienst stond bij het begin van het eerste kabinet Rutte nog in hoog aanzien in binnen- en buitenland. Hoe is het dan inmiddels mogelijk dat de Belastingdienst in een deerniswekkende positie verkeert? Dit is de Belastingdienstspuinhoop van Rutte. Hij zit er nu 7 jaar en hij heeft deze teloorgang laten gebeuren. Hij stond erbij en keek er naar. Ook de VVD-staatssecretarissen Weekers en Wiebes hebben niets kunnen doen om het tij te keren.

Weekers werd ten onrechte herbenoemd in Rutte II en na zijn snelle vertrek kwam Eric Wiebes op de bok. Die was zo druk bezig met de belastinghervorming die niet doorging dat hij vergat dat hij ook verantwoordelijk was voor de Belastingdienst. Hij wist niet eens dat er een vertrekregeling was afgestemd door zijn ambtenaren, waardoor de Belastingdienst acuut in zwaar weer terecht kwam waar ze nog steeds niet uit zijn gekomen.

Er was een vernietigend rapport van de Commissie Borstlap voor nodig om ook de Tweede Kamer nog duidelijker te maken hoe zorgelijk de situatie was. Wiebes beloofde beterschap, maar liet de Belastingdienst achter in deplorabele toestand. Kort daarna werd hij weggepromoveerd naar een hogere post.

Staatssecretaris Snel treft een troosteloze erfenis aan en heeft een vernieuwingsagenda opgesteld om de Belastingdienst weer op orde te brengen, maar dat gaat nog jaren duren, zo zegt hij zelf. Maar intussen heeft deze staatssecretaris ook al een flinke reeks aan hete hangijzers voor z'n kiezen gehad. Ik noem slechts de grote achterstand bij de inning van de Aanslagen Schenk en erfenisbelasting. Bovendien heeft hij moeten melden dat de ontwrichting als gevolg van de vertrekregeling nog steeds enorme impact heeft op de organisatie. Nog steeds op zoek naar duizenden nieuwe ambtenaren.

Op mijn verzoek heeft de staatssecretaris een externe doorlichting van de ICT-organisatie toegezegd. Voor mij is dat niet genoeg. Ik heb een VAO aangevraagd. Ik stel ook de volgende vraag: als het vervullen van de vele technisch hoogwaardige vacatures de afgelopen jaren al moeilijk was, verwacht u dan dat het volgend jaar ineens beter gaat nu de arbeidsmarkt steeds krappere wordt? Met name in de ICT.

Er is ook een bedrijfsrisico. Namelijk de schade die kan optreden bij de belastingmoraal van de burgers en de bedrijven. Als de burger ziet dat de Belastingdienst z'n werk niet goed kan doen, hebben zij dan misschien ook vaker de neiging om een loopje te nemen met de aangifte. Er wordt immers veel te weinig gecontroleerd. 50PLUS is consequent geweest door in de Tegenbegroting ruim 500 miljoen extra vrij te maken voor de Belastingdienst.

Kansspelbelasting

Het voorstel tot aanpassing van de Kansspelbelasting n.a.v. een arrest van het Hof van Justitie leidt tot een verhoging van het tarief van 5 tot 29%. Voor de Toto is dit een aanslag die de continuïteit van het bedrijf in groot gevaar brengt. NOC - NSF heeft in een mail van 30 oktober gesteld dat bij de ontwikkeling van het wetsvoorstel geen van de belanghebbenden vooraf is geconsulteerd. Dit geldt voor NLO, maar ook voor de begunstigden van de afdrachten van de NLO, te weten NOC - NSF en zijn leden en 18 goede doelen, zoals Oranje Fonds en het Fonds voor Veteranenzorg. Is er wel of geen overleg geweest? Zo nee, waarom niet? Wil de staatssecretaris hier op ingaan?

Ik heb een mail ontvangen van de heer Dielissen van NOC – NSF waarin het volgende wordt gesteld:

“Het verschil van inzicht tussen het ministerie van Financiën en de NLO over de mogelijke financiële gevolgen van deze wijziging in de kansspelbelasting blijft bestaan. Wij maken ons hierdoor nog steeds grote zorgen over de mogelijke nadelige gevolgen voor de afdrachten voor de sport en de 18 goede doelen. Wij vinden dat nader onderzoek op zijn plaats is en dat deze maatregel op zijn minst moet worden uitgesteld. De effectieve werking van de wet KOA wordt niet voorzien voor 1 juli 2020, zodat een eventuele nadere regeling van het belastingregime in het belastingplan 2020 tijdig is. Dit biedt de tijd om tot een breed gedragen en goede oplossing te komen.”

NOC-NSF vervolgt dat de nu voorgestelde compensatie via de begroting van VWS helaas geen wenselijke oplossing is voor de sport. Structurele financiering uit een betrouwbare en niet ter discussie staande bron is en blijft noodzakelijk. De Toto dient haar positieve rol in onze samenleving te behouden, niet in het minst voor de financiële bijdrage aan de sport en de 18 goede doelen.

De staatssecretaris heeft in het wetgevingsoverleg aan mijn fractie de pertinente verzekering gegeven dat de Toto blijft bestaan. Ook aan andere fracties is een toezegging gedaan. Mijn fractie wil in dit debat daar zekerheid over verkrijgen. Zo nodig zal ik tweede termijn een motie indienen.

Brief SVB / Heffingskortingen buitenland

Voorzitter, ik dank de staatssecretaris voor de aandacht die hij in zijn schriftelijke antwoorden heeft besteed aan mijn vragen en opmerkingen over de brief die de SVB over dit onderwerp aan belastingplichtigen in het buitenland heeft gestuurd. Maar ik vind het onbevredigend. De staatssecretaris stelt onder andere dat de SVB in dit verband vier doelgroepen heeft onderkend die elk een op die doelgroep afgestemde brief hebben ontvangen. Dat bevreedt mij, want in de brief die ik tijdens het wetgevingsoverleg heb voorgelezen wijst niets erop dat de ontvanger tot een bepaalde doelgroep behoort. Integendeel, de brief verwijst betrokkenen naar de website van de Belastingdienst om uit te vogelen tot welke doelgroep hij / zij behoort. Wellicht doelt de staatssecretaris op een andere brief van de SVB die mij nog niet onder ogen is gekomen?

Ik moet vooralsnog concluderen dat in alle brieven en antwoorden op vragen van mijn fractie en van andere fracties de antwoorden niet uitblinken in ondubbelzinnige duidelijkheid. En dat geldt zagezegd dus ook voor de brief die ik heb voorgelezen. Als het bijvoorbeeld zo is dat niet kwalificerende buitenlandse belastingplichtigen buiten een landenkring vrij plotseling bepaalde heffingskortingen zullen kwijtraken, dan kunt u dat toch ook gewoon zo opschrijven, inclusief de aantallen?

In de toelichting van de staatssecretaris van 18 september van dit jaar wordt de gewenste duidelijkheid mijns inziens ook niet verschaft, maar er wordt wel een indruk gewekt. En die indruk is dat er niemand is die op basis van deze maatregel zomaar van het ene jaar op het andere een groot deel van de heffingskortingen kwijtraakt. Wij hebben zoals gezegd veel brieven ontvangen van bezorgde burgers die vrezen dat zij per 1 januari een flinke hap van hun inkomen moeten inleveren. Als dat onzin is, dan zou ik ze dat graag vertellen maar de toon en de inhoud van de brieven en de antwoorden van het kabinet brengen mij ook aan het twijfelen.

1. De loonbelastingmaatregel voorkomt bij “veel” niet kwalificerende buitenlandse belastingplichtigen belastingterugvorderingen van in de loonbelasting verleende heffingskortingen
 - a. Indruk: er verandert iets, maar niemand raakt zomaar iets kwijt
2. Voor kwalificerende belastingplichtigen geldt dat zij tijdelijk een “liquiditeitsnadeel” kunnen hebben voor het effectueren van het belastingdeel.
 - a. Indruk: er verandert iets, maar niemand raakt zomaar iets kwijt

Voorzitter. Mijn vragen zijn niet ingewikkeld: bestaat er een doelgroep van buitenlandse belastingplichtigen die tot 31 december 2018 recht hebben op (een deel van de) heffingskortingen en die dat na 31 december niet meer hebben?

Indien ja: Wat kenmerkt deze groep en hoe groot is deze groep? En waarom is er niet eerder ondubbelzinnig gecommuniceerd dat er een groep mensen is die van de ene op de andere dag heffingskortingen kwijtraken?

Indien nee: Waarom staat dit dan niet letterlijk zo in de antwoorden van de staatssecretaris en in de brieven die door overheidsinstanties aan de betrokken burgers zijn verstuurd. Waarom zou je mensen waarschuwen voor een lager pensioen als dat in de praktijk niet voorkomt?

Het filmpje waarin ik de SVB-brief voorlees tijdens het wetgevingsoverleg vorige week is op onze Facebookpagina inmiddels al tienduizenden keren bekeken en er wordt driftig gereageerd. Hoe fantastisch zou het zijn als de staatssecretaris dan nu plenair de duidelijkheid verschaft voor al deze mensen.

Woningbouwcorporaties

Mijn fractie heeft in het wetgevingsoverleg gesteld dat de corporaties volledige compensatie dienen te ontvangen voor de extra belastingen waar zij mee worden geconfronteerd. In onze Tegenbegroting hebben wij hier ook al ruim in voorzien, door middel van een halvering van de verhuurderheffing vanaf volgend jaar. Minister Ollongren wekte, net als de bewindslieden op Financiën, bij de wetgevingsoverleggen niet de indruk hier gehoor aan te willen geven. Als oplossing denkt Ollongren zelfs aan verevening tussen zogenaamde rijke en arme corporaties. Is dit bij de staatssecretaris bekend en ziet hij daarin een rol voor de fiscus? Zo ja, dan zien we dus wederom dat trucages van dit kabinet de voorkeur krijgen boven broodnodige lastenverlaging. Ik sprak daarnet ook al uitgebreid over. Maar dat is wat mijn fractie betreft dus niet de juiste route. Op de woningmarkt is het belangrijk dat we nu allemaal keihard gaan werken aan de enorme bouwopgave. Ruzie veroorzaken over verevening tussen corporaties draagt daar niet aan bij, net zoals de lastenverzwaring dat ook niet doet. Ik hoop dat de premier ingrijpt. De woningmarkt loopt echt hélemaal vast en iedereen snapt dat de beperking van de HRA en de introductie van de verhuurderheffing onder zijn leiding daar flink aan hebben bijgedragen. Wat nu nodig is, is een strakke landelijke coördinatie en boter bij de vis voor sociale volkshuisvesting.

Toeslagen

Is het mogelijk om achteraf toeslagen te ontvangen als je er recht op blijkt te hebben gehad op basis van het werkelijke inkomen? Ook als men de toeslagen niet van tevoren heeft aangevraagd? En kunnen we daar dan een grens aan koppelen van bijvoorbeeld minimaal 20 euro? Hoeveel zou dat kosten? Veel ouderen weten niet dat ze toeslagen kunnen aanvragen of er gaat iets mis in het proces, bijvoorbeeld door vergeetachtigheid of afhankelijkheid van anderen. We kunnen toch gewoon achteraf uitkeren? Waarom doen we dat niet? Het gaat immers sowieso om mensen met lage inkomens en het gaat niet over miljarden.

Overgangsrecht en Eerbiedigende werking

50PLUS maakt zich grote zorgen over deze vorm van terugwerkende kracht in de fiscale wetgeving. In het Belastingplan 2019 staan twee voorbeelden:

- Expatregeling
- Box 2 tarief

En ook nog in het voorstel Atad 1 en het voorstel fiscale eenheid. Terugwerkende kracht behoort in het fiscale recht niet thuis. Eerbiedigende werking is terugwerkende kracht light en dient ook tot de uitzondering te behoren. Wat in deze voorstellen opvalt, is dat duidelijk twee aspecten een bijna beslissende rol spelen: het budgettaire en de grote uitvoeringsproblemen bij de Belastingdienst. Beide aspecten behoren die prominente plaats niet in te nemen. Vooraf dient het kabinet af te wegen of bij de noodzaak van voorstellen voldoende rekening wordt gehouden met het belang van eerbiedigende werking. Natuurlijk kunnen burgers er niet van uitgaan dat bestaande regelingen niet gewijzigd kunnen worden. Maar de rechtszekerheid is een groot goed en een bescherming voor de

burger. De vraag is tot hoever kabinetten kunnen. Ik loop de voorstellen 1 voor 1 na:

Expats

De vraag is of de beperking van de expatregeling alleen voor nieuwe gevallen moet gelden zodat alle bestaande gevallen zouden worden uitgezonderd? Immers, bij de komst van expats naar Nederland is deze regeling in het vooruitzicht gesteld.

Als de politiek de regeling wil beëindigen vindt u het dan vanzelfsprekend dat de verandering ook geldt voor de mensen die hier al enkele jaren zijn? Het is duidelijk dat het budgettaire aspect een grote rol heeft gespeeld. Dus eerst kan het niet, en dan is er ineens geld en dan kan er probleemloos een uitzondering worden gemaakt voor twee jaargangen. Met een prijskaartje van 700 miljoen!

De lobby heeft dus wél gewerkt in dit geval: Er is alsnog beperkt overgangsrecht geregeld.

Box 2 tariefverhoging

De verhoging met oorspronkelijk niet minder dan 4% (van 25 naar 29%) werd verdedigd met het leerstuk van het zogenaamde globale evenwicht.

Globaal evenwicht betekent een evenwicht tussen de druk van de Inkomstenbelasting en van de vennootschapsbelasting plus box 2. Op die manier probeert de fiscaliteit zo neutraal mogelijk te zijn bij het kiezen van de te kiezen rechtsvorm voor het drijven van een onderneming. Het argument is dat het tarief van de VPB wordt verlaagd. Dat argument heeft ons niet overtuigd. Het kabinet heeft volgens ons te weinig belang gehecht aan de forse verlaging die in de IB plaats vond en vindt.

De IB is in 2016 met 5 miljard verlaagd en wordt nu weer met globaal 6 miljard verlaagd. Totaal 11 miljard. Bij box 2 gaat het om veel

familiebedrijven die tot de MKB-sector mogen worden gerekend. De tariefverhoging is inmiddels onder grote druk beperkt tot 27%.

Bestaande winstreserves: Compartimentering

Het niet uitzonderen van de bestaande winstreserves die in het verleden tegen hogere VPB-tarieven zijn belast is een zwakgebod.

Er is geen sterke rechtsgrond om die niet uit te zonderen.

Als nieuwe winsten die tegen 15% worden belast bij uitkering worden belast met een hoger box 2-tarief dan is daar nog begrip voor op te brengen. Maar in het geheel niet voor oude winsten die in het verleden tegen 40-35-30 en 25% zijn belast. Uitkering van dividend uit bestaande winstreserves zou dus moeten worden uitgezonderd. Het kabinet heeft liefst 4 argumenten nodig om dat te weigeren:

- De aanmerkelijk belanghouder kan in 2019 de winsten tegen het huidige tarief laten uitkeren of besluiten de winsten te herinvesteren. De aanmerkelijk belanghouder heeft dus handelingsperspectief.
- Uitzondering voor de bestaande winstreserves is complex voor de Belastingdienst. Zo vergt het een ingrijpende structuurwijziging in de systemen van de Belastingdienst een onevenredige investering in toezichtcapaciteit
- Ook vergt het maken van een overgangsrecht een budgettaire dekking. Vanuit deze gedachten is besloten geen overgangsrecht te maken voor winsten die zijn gemaakt onder oude tarieven.

Meest opvallend zijn weer de budgettaire aspecten en de uitvoeringsproblemen voor de Belastingdienst. Als dat de argumenten zijn, is het dan niet beter om geheel van het voorstel af te zien als je geen fatsoenlijke uitzondering wilt of kunt maken voor de bestaande winstreserves?

ATAD 1

De Europese richtlijn staat uitzondering voor bestaande gevallen toe maar kabinet heeft daar geen gebruik van gemaakt. Het voorzien in een eerbiedigende werking is allereerst uit het oogpunt van uitvoerbaarheid onwenselijk, zegt het kabinet. Daarnaast zou het voorzien in eerbiedigende werking leiden tot een fors lagere budgettaire opbrengst in de VPB, terwijl het kabinet met die opbrengst de verlaging van het VPB-tarief deels financiert.

De uitzondering zou een groot gat slaan in de dekking voor de verlaging van de vennootschapsbelasting, zo bleek uit antwoorden op vragen van 50PPLUS.

Fiscale eenheid

Ook de voorstellen voor wijziging van de fiscale eenheid bevatten geen overgangsrecht, behalve dat de ingangsdatum iets verlaat is.

Eindoordeel

Overgangsrecht en eerbiedigende werking leggen het als regel af tegen het budgettaire aspect en tegen de uitvoeringsproblemen bij de Belastingdienst. Een treurig beeld, voor burgers en bedrijven die hiermee aan het kortste eind trekken.

Ik spreek over de earning stripping maatregelen die de overmatige renteaftrek beperken. Het is een onderdeel van de EU-richtlijn ter bestrijding van belastingontwijkingspraktijken. Het kabinet heeft de strekking van de richtlijn veel breder getrokken om de fiscale behandeling van eigen en vreemd vermogen dichterbij elkaar te brengen.

Er is niet gekeken naar een stimulering van het eigen vermogen door bijvoorbeeld een vermogensaftrek van 2% over het eigen vermogen. Ook dat zou een methode kunnen zijn om de behandeling van eigen en vreemd vermogen dichterbij elkaar te brengen.

De richtlijn maakt een uitzondering voor bestaande gevallen mogelijk, maar het kabinet heeft daar geen gebruik van gemaakt. 50PLUS had de vraag gesteld of een uitzondering zou kunnen worden gemaakt voor bestaande leningen. Dat zou bijvoorbeeld mogelijk zijn door alleen leningen die op 1 januari 2019 bestaan uit te zonderen. In dat geval hoeft men later niet elk jaar na te gaan of er sprake is van een bestaande lening.

Het kabinet antwoordt het volgende:

“Het voorzien in eerbiedigende werking is allereerst uit het oogpunt van uitvoerbaarheid onwenselijk. Ook zou het voorzien in eerbiedigende werking leiden tot een fors lagere budgettaire opbrengst in de VPB in de eerste jaren, terwijl het kabinet met die opbrengst de verlaging van het VPB tarief deels financiert”.

Het gaat om 2 miljard euro aan meeropbrengst. Mijn eerste vraag is of het kabinet wel serieus heeft onderzocht of een uitzondering voor bestaande leningen mogelijk zou zijn. Immers, het feit dat de richtlijn deze uitzondering mogelijk maakt, kan er op wijzen dat er voor de landen die dit zouden willen ook best uitvoerbare beleidsopties te bedenken zijn. Heeft het kabinet dit onderzocht?

En zo nee, was de reden vooral dat de budgettaire opbrengst van 1,5 tot 2 miljard euro te belangrijk is i.v.m. de dekking van verlaging van VPB-tarief met 3,5 miljard, en nu zelfs 4 miljard euro. Gaarne een duidelijk antwoord.

Blijkbaar zijn de problemen heel groot. In dit verband heb ik in het WGO ook nog gewezen op een aftrek van primair dividend en dan met name voor nieuwe aandelenemissies. Dat is een directe stimulans voor meer eigen vermogen en het heeft beperkt budgettair beslag. Kan de staatssecretaris hierop antwoorden?